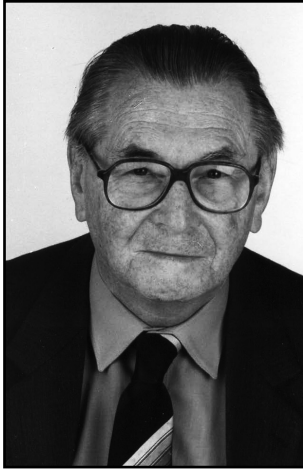

Megemlékezés

Sarkadi János vegyész-mérnök, a mezőgazdasági tudományok doktora, az MTA Talajtani és Agrokémiai Kutatóintézetének nyugalmazott osztályvezetője, a Keszthelyi Pannon Agrártudományi Egyetem címzetes egyetemi tanára, az MTA Eötvös Koszorúval kitüntetett tudományos kutatója életének 86. évében, 2006. április 26-án rövid betegség után elhunyt.

Sarkadi János Mados László előadásain szerzett talajtani alapismereteket. Már negyedéves egyetemi hallgatóként részt vett a Kreybig-féle talajterképezés munkálataiban; a Csallóközben kezdett dolgozni a Felvidék visszakerülését követően. Tudományos pályáját a vegyész-mérnöki diploma megszerzése után 1942-ben kezdte meg az akkori Magyar Királyi Földtani Intézet Talajtani és Agrokémiai Kutató Intézete jogelődjében, az FM Agrokémiai Intézetében, melynek megalakításában jelentős szerepet is vállalt. 1953–1989 között, harmincöt éven át vezette itt a trágyázástani, agrokémiai és növénytaplálási kutatásokat.

Munkásságát analitikai, módszertani kutatásokkal kezdte, és egész pályafutása során megőrizte ez irányú érdeklődését. Vegyész-mérnök lévén elsősorban talaj- és növényvizsgálatokkal foglalkozott. Kezdetben Endrédi irányításával a P-meghatározás korszerű anali-

SARKADI JÁNOS

(1920–2006)

tikáját fejlesztette tovább. Később munkatársaival bevezetésre ajánlotta a talaj szervesanyag illetve a könnyen oldható PK-tartalmának meghatározási módszereit, melyeket számos hazai agrokémiai laboratóriumban ma is alkalmaznak. Tenyészfedény- és szabadföldi trágyázási kísérletek adatai alapján munkatársaival javaslatot dolgozott ki a talaj PK-elátottságának határértékeire.

A kémiai/analitikai munkákon kívül korán felébredt érdeklődése a szántóföldi kultúrnövények trágyázása, ásványi táp-

lálása iránt. Kreybig Lajos irányításával először a különböző istállótrágya-kezelési módszerek kritikai vizsgálatában ért el eredményeket. A humusz, illetve a talaj szervesanyagával és a szerves trágyázás kutatásával kapcsolatos tapasztalatait 1957-ben foglalta össze az *Adatok a talaj szerves anyaga és termőképessége közötti összefüggés megvilágításához* című kandidátusi értekezésében. A kor igényeit, a mezőgazdaság problémáit és a nemzetközi trendeket jobban megismerve érdeklődése egyre inkább a műtrágyázás kérdései felé fordult, rövidesen irányító-jává vált az intézetben folyó műtrágyázási kísérleti és kutató tevékenységnek.

Hazai viszonyok között úttörő munkát végzett a korszerű szabadföldi és tenyészfedényes trágyázási kísérletezés módszertanának kialakításában, nevezetesen a parcella-

elrendezés, a biometriai értékelés, valamint a talaj- és növénymintavételi eljárások kidolgozásában. Munkatársaival végzett kísérletei és kutatásai hozzájárultak ahhoz, hogy a műtrágya-felhasználás az 1950-es évek végével, illetve az 1960-as évekkel dinamikusan emelkedett. A tudományok doktora fokozatot 1972-ben szerezte meg *A műtrágya-igény becslésének módszerei* című értekezésével. Diszsertációja hasonló címmel könyv alakban is megjelent 1975-ben.

Sarkadi János egy egész kutatói nemzedéket indított el pályáján. Jómagam 1968 tavasza óta voltam közvetlen munkatársa. Sok örömet, élményt jelentett számunkra az a szabad és közvetlen vitaszellem, ami osztályán mindig is uralkodott. Nem léteztek hamis tekintélyelvek. Mindez kedvezett a szellemi fejlődésnek, ösztönözte a másképp gondolkodást, így a kor változó igényeinek megfelelően mindig megújulhatott a kutatási tematika. Ez talán a „Sarkadi-iskola” egyik legfőbb jellemzője. Kutatói minőségét jellemezte az igényesség és az állandó kételkedés. Mindezek eredménye, hogy az általa fémjelzett kutatások hitelesek és megbízhatóak. A hétköznapi viták elől gyakran kitérő „Főnökünk” soha nem volt hajlandó megalkudni, ha a tudományos igazságról volt szó. Vitapartnereit is rászorította, hogy kijelentéseiket támasszák alá. A kísérleti adatokhoz való hűség és a tudományos igényesség kisugárzását, illetve annak hatását szűkebb és tágabb környezetére jól jellemezte Láng István, amikor a 75 éves Sarkadi János munkásságát méltatta:

„Kutatói pályafutásom legelején már felvilágosítottak a kollégáim, hogy Sarkadi János nagyon kritikus egyéniség, és különösen módszertani kérdésekben (legyen az laboratóriumi vizsgálat vagy szabadföldi kísérlet) rendkívül igényes. Egy kicsit olyan

„mumusnak” is beállították őt a kezdő kutatók előtt, mint aki állandóan nehéz kérdéseket tesz fel, megkritizálja a kutatási elképzeléseket, belejavít a kéziratba stb. Viszonylag rövid idő alatt rájöttünk, hogy mindez nem öncélú kötözködés, hanem a színvonalas tudományos kutatás természetes velejárója, a versenyképesség előfeltétele. Különösen akkor vált ez nyilvánvalóvá, amikor a hatvanas évek közepétől lehetőség nyíltott egyes nemzetközi tudományos konferenciákon való részvételre. Kiderült, hogy ez az igényesség, amit Sarkadi képviselt, tulajdonképpen a szakma nemzetközi mércéje.”

Említést kell tenni a tudományszervező tevékenységéről is. Tagja volt az MTA Talajtani és Agrokémiai Bizottságának, az *Agrokémia és Talajtani* folyóirat szerkesztőbizottságának, közreműködött a FAO Nyomelemkutatási Hálózat Analtikai Munkacsoportjának munkájában, a MAE Talajtani Társaság vezetőségében, és részt vett minden országos jelentőségű tudományos és gyakorlati feladat (K-9 Talajtermékenység, EOTK kísérleti hálózat beindítása, ÖKOPOT, Biomassza program stb.) megoldásában. Több mint 150 tudományos és népszerűsítő cikk szerzője és nemzetközi fórumokon számos nagyszerű előadást tartott az elmúlt ötven év során.

Sarkadi Jánostól búcsúzik a szakma, tanítványai, tisztelői és barátai, a több évtizedes munkásságának eredményeit alkalmazók széles tábora. Mi végre vagyunk a világban? Hogy jobbá tegyük. Ehhez járult hozzá Sarkadi János, jelentős szellemi örökséget hagyva maga után. Ugyanakkor űrt is, mint a szakterület elismert doyenje, melyet nem lesz könnyű betölteni.

Kádár Imre

egyetemi tanár,
agrokémiai tudományos kutató